

چکیده:

آنچه امروز به عنوان یادگیری الکترونیکی یا آموزش آنلاین یاد می‌شود، ریشه در پدیده‌ای به نام «یادگیری از راه دور» دارد که ابزار اصلی آن تکنالوژی ارتباطی است. آموزش از راه دور با بهره‌گیری شبکه جهانی اینترنت و تکنالوژی برای انتقال مفاهیم علمی-آموزشی به محصلان یکی از روش‌های شناخته شده و در حال گسترش در سطح جهان است که برخلاف سیستم استاد محوری قدیمی، بدون حضور فیزیکی می‌توان کسب علم کرد، اما امکان عملی کردن آن علاوه بر موجودیت زیرساخت‌های لازم تکنالوژیکی، نیاز به آمادگی محصلان و استادان نیز دارد که تحقیق حاضر به منظور ارزیابی آمادگی محصلان برای یادگیری یا آموزش آنلاین انجام شده است. در ابتدای این تحقیق مدل‌های مختلف آمادگی آموزش آنلاین بررسی و عوامل مؤثر در هر مدل شناسایی شدند، شاخص‌هایی که بیشترین تکرار را در ادبیات تحقیق داشتند جهت مطالعه مشخص گردید. بطور کلی این شاخص‌ها عبارتند از: دسترسی به منابع (کمپیوتر و اینترنت)، مهارت‌های تخنیک، توانایی‌های اصلی در محیط مجازی، انگیزش، محتوا، فرهنگ، حمایت سازمانی، مدیریت زمان، آموزش قبلی (ترینینگ) و نگرش. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که پوهنتون کابل از دیدگاه محصلان، در شاخص‌های مهارت‌های تخنیک در استفاده از کمپیوتر و اینترنت، توانایی‌های اصلی در محیط مجازی و نگرش از آمادگی لازم برخوردار است و در شاخص‌های دسترسی به منابع، انگیزش، محتوا، فرهنگ، مدیریت زمان و آموزش قبلی (ترینینگ) آمادگی لازم وجود ندارد.

کلمات کلیدی: یادگیری الکترونیکی، آموزش از راه دور، آموزش آنلاین، آمادگی آموزش آنلاین، پوهنتون کابل، محصلان پوهنتون کابل

در میان محصلان شاخص مهارت‌های تخیلی در استفاده از کامپیوتر و اینترنت، توانایی‌های اصلی در محیط مجازی و نگرش با میانگین کمتر از ۳ از وضعیت مطلوب برخوردار بودند درحالی‌که در زمینه دسترسی به منابع، انگیزش، محتوا، فرهنگ، مدیریت زمان و آموزش آمادگی لازم وجود نداشت.

سؤال اول فرعی «نقاط قوت پوهنتون کابل برای آموزش آنلاین کدامند؟» می‌توان با توجه به یافته‌های سوال اصلی مورد بررسی قرار داد.

در بین محصلان مهارت‌های تخیلی در استفاده از کامپیوتر و اینترنت، توانایی‌های اصلی در محیط مجازی و نگرش از جمله مواردی بود که از وضعیت مطلوب برخوردار بودند که در جمله نقاط قوت محسوب می‌شوند. همینطور با توجه به یافته‌های سوال اصلی، می‌توان به سوال دوم فرعی: «نقاط ضعف پوهنتون کابل برای آموزش آنلاین کدامند؟» نیز پاسخ داد:

نبرد برق سراسری و ۲۴ ساعته و اینترنت ارزان و با کیفیت، کمبود ابزار برای استفاده از سیستم آموزش آنلاین، سواد کامپیوتر (کم سواد الکترونیکی)، عدم موجودیت کتابخانه‌های الکترونیکی و مواد درسی لازم، عدم وجود نیروی متخصص، بی‌اعتمادی محصلان و فامیلها نسبت به آموزش مجازی، تنظیم کورس‌های آنلاین به محصلان ناشنوا یا کم‌شنوا و نبود راهبرد و برنامه‌ریزی منظم حکومت برای انکشاف آموزش مجازی در سطح کشور از جمله چالش‌های بودند که در پاسخ به سوال سوم فرعی به آن پرداخته شد.

مناقشه:

بر اساس نتایج به‌دست آمده این تحقیق در بین محصلان در زمینه محتوا آمادگی لازم وجود ندارد. این نتیجه با نتایج مطالعه داراب و منتظر (۱۳۸۷) مطابقت دارد و همچنین این گروه به آموزش آنلاین از نگرش مثبتی برخوردار است. این نتیجه با نتایج مطالعه ابرقوئی و همکاران (۱۳۹۱) و مافیا (۲۰۱۳) نیز هم‌خوانی دارد. همچنین در بین محصلان در زمینه مهارت‌های تخیلی و توانایی‌های اصلی در محیط نیز آمادگی لازم وجود دارد که این نتیجه با نتایج مطالعه مافیا (۲۰۱۳) مطابقت دارد.

بر اساس نتایج این تحقیق محصلان پوهنتون کابل در زمینه‌های مهارت‌های تخیلی در استفاده از کامپیوتر و اینترنت، توانایی‌های اصلی در محیط مجازی از آمادگی لازم برخوردار هستند. این نتیجه با نتایج مطالعه کمالیان و فاضل (۱۳۸۸) نیز مطابقت دارد.

تحقیق حاضر نشان داد که محصلان پوهنتون کابل به اینترنت و منابع دیگر دسترسی لازم ندارد. این نتیجه با نتایج تحقیق رجب‌پور و همکاران (۱۳۹۳)؛ سکوت و یوساگاوا (۲۰۱۸) و فروغ (۲۰۱۹)، نیز مطابقت دارد و با نتایج تحقیق هاسمی و اساری (۲۰۰۵) همسو نیست، چون‌که که آمادگی در این زمینه بستگی زیادی به تجهیزات نرم‌افزاری و سخت‌افزاری دارد و این امکانات در هر محیط و جامعه‌ای متفاوت از محیط و جامعه‌ی دیگر می‌باشد، پس تفاوت جامعه و گروه نمونه و امکانات متفاوت در دسترس آنها را می‌توان دلیلی بر ناهمسویی دانست. بر اساس نتایج در بین محصلان در زمینه انگیزش ضعف وجود دارد، این نتیجه با نتایج مطالعه کمالیان و فاضل (۱۳۸۸) و سکوت و یوساگاوا (۲۰۱۸) غیرهمسو می‌باشد. از دلایل عمده این ناهمسویی می‌توان به تفاوت جامعه آماری و گروه نمونه در تحقیق‌های انجام شده و تفاوت زمانی اشاره کرد.

نتیجه‌گیری:

نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که پوهنتون کابل از دیدگاه محصلان پوهنتون کابل، در شاخص‌های مهارت‌های تخیلی در استفاده از کامپیوتر و اینترنت، توانایی‌های اصلی در محیط مجازی و نگرش از آمادگی لازم برخوردار است و در شاخص‌های دسترسی به منابع، انگیزش، محتوا، فرهنگ، مدیریت زمان و آموزش قبلی (ترینینگ) آمادگی لازم وجود ندارد.